

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA**Karar Sayısı: 11062**

Katılım Öncesi Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Programı (IPARD III) Kapsamında Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Yönetimi ve Uygulanmasına İlişkin Hükümleri Tesis Eden Sektörel Anlaşma ile Katılım Öncesi Yardım Aracı Altında Tarım ve Kırsal Kalkınma Politika Alanı (IPARD) Kapsamında Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Yönetimi ve Uygulanmasına İlişkin Hükümleri Tesis Eden Sektörel Anlaşmada değişiklik yapılmasına ilişkin olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Komisyonu arasında 6/8/2025 ve 19/9/2025 tarihli mektupların teatisi yoluyla imzalanan ekli Değişiklik Protokolünün onaylanmasına, 244 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

13 Mart 2026

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

AVRUPA KOMİSYONU
TARIM VE KIRSAL KALKINMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Genel Müdür

Brüksel
AGRI.G.4/FK/D(2025)7330487

Konu: IPARD III ve IPARD II – Türkiye. Sektörel Anlaşmaya Değişiklikler

Sayın Bakan Yardımcısı,

Komisyon, işbu mektubu ile, IPARD II Sektörel Anlaşmaya ve IPARD III Sektörel Anlaşmaya, birimlerim tarafından esasa ilişkin olmayan şekilde değerlendirilmiş bir değişiklik teklif etmektedir.

Komisyon tarafından önerilen, IPARD III ve IPARD II Sektörel Anlaşmaya Değişiklikler, mevcut IPARD Programları esnasında elde edilen tecrübelerle dayalı olup Komisyon içerisinde ve faydalanıcı ülkelerde yer alan paydaşlarla yapılan yoğun istişareler neticesinde önerilmiştir.

Teklif edilen değişiklikler, bir yandan doğru bir mali yönetime ilişkin güçlü bir sistemin sürdürülebilirliğini tesis ederken diğer yandan hem Komisyon Birimleri hem de yararlanıcı ülkelerin ulusal otoriteleri açısından IPARD'ın daha etkili, etkin ve geliştirilmiş uygulaması için fırsat yaratan değişikliklere dairdir.

Bahse konu değişiklikler işbu mektubun ekinde ilgili IPARD III ve IPARD II Sektörel Anlaşmalarının Ek 1 ve Ek 2 sinde detaylıca sunulmuştur.

Önerilen değişikliklerin uygulanabilmesini teminen III ve II numaralı Sektörel Anlaşmaya ilişkin bu düzenlemeleri onayladığınız ve kabul ettiğinize dair beni yazılı olarak doğrularsanız müteşekkirim olurum.

Mehmet Kemal BOZAY
Büyükelçi
AB Başkanı
Dışişleri Bakan Yardımcısı
Ulusal IPA Koordinatörü
Dışişleri Bakanı
Eskişehir Yolu 9. Km TOBB İkiz Kuleler
TR - 06800 Bilkent, Çankaya/ ANKARA

Söz konusu değişikliklerin ve daha önceki tüm eylemlerle birlikte uygulama kaynaklı faaliyetlerin IPARD yardımlarının daha başarılı uygulanmasına yol açmasını içtenlikle diliyorum. İhtiyaç duyacağınız her türlü açıklama için birimlerim erişilebilir olacaktır ve yapıcı ve verimli işbirliğimizin devamını bekliyorum.

Saygılarımla,

Elisabeth WERNER

Ek: Ek 1 –SA III Değişiklik ve EK-2 SA II Değişiklik

Bilgi: Osman ÇELİK, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi
Osman YILDIZ, IPARD Yönetim Otoritesi Başkanı
Ahmet Abdullah ANTALYALI, TKDK Başkanı
Okan SÜLER, Denetim Otoritesi Başkan Vekili
Faruk KAYMAKCI, Büyükelçi, AB Nezdinde Türkiye Daimi Temsilcisi
Thomas OSSOWSKI, AB Türkiye Delegasyonu Başkanı

IPARD III Sektörel Anlaşma
IPARD III Sektörel Anlaşmanın Değiştirilmesi

DEĞİŞTİRİLMİŞ IPARD III Sektörel Anlaşma

IPARD III Sektörel Anlaşma	DEĞİŞTİRİLMİŞ IPARD III Sektörel Anlaşma
<p>MADDE 14 YATIRIM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN <i>ARDIL</i> DOĞRULAMALAR</p> <p>(3) <i>Ardil</i> doğrulamalar, alıcıya nihai ödemenin yapıldığı tarihi takip eden beş yıl içinde yapılır. Tüm yatırımlar, beş yıllık dönem içinde en az bir defa kontrol edilir.</p>	<p>MADDE 14 YATIRIM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN <i>ARDIL</i> DOĞRULAMALAR</p> <p>(3) Yalnızca taahhütlerin yerine getirildiği 5 yıllık dönem boyunca doğrulanan tarım-çevre-iklim tedbiri kapsamındaki taahhütler hariç olmak üzere, <i>ardil</i> doğrulamalar, alıcıya nihai ödemenin yapıldığı tarihi takip eden beş yıl içinde yapılır. Tüm yatırımlar, beş yıllık dönem içinde en az bir defa kontrol edilir.</p>
<p>MADDE 35 HARCAMALARIN UYGUNLUĞU</p> <p>(3) Aşağıdaki harcamalar IPARD III programı kapsamında uygun kabul edilmez:</p> <p>...</p> <p>(i) tarımsal üretim haklarının, yıllık bitkilerin satın alınması ve bu bitkilerin ekilmesi;</p>	<p>MADDE 35 HARCAMALARIN UYGUNLUĞU</p> <p>(3) Aşağıdaki harcamalar IPARD III programı kapsamında uygun kabul edilmez:</p> <p>(i) tarım-çevre-iklim taahhütleri kapsamında desteklenen nesli tükenme tehlikesi altındaki ırkların yetiştirilmesine yönelik hayvanlar hariç olmak üzere hayvanların, yıllık bitkilerin, tarımsal üretim haklarının satın alınması ve bu bitkilerin ekilmesi</p> <p>(...)</p> <p>(l) IPARD III programında belirtilen desteklenen bir yatırımın amaçlarıyla doğrudan ilgili olan özel araçlar hariç olmak üzere biçerdöver ve araçların satın alınması;</p> <p>(m) tütün sektörüne yatırım;</p> <p>(n) ürünlerin 1308/2013 sayılı (AB) Yönetmeliği'nin 189. maddesinde belirtilen ithalat koşullarına uymaması durumunda kenevir sektörüne yatırım;</p>

IPARD III Sektörel Anlaşma	DEĞİŞTİRİLMİŞ IPARD III Sektörel Anlaşma
	(o) alkol derecesi %15'e kadar olan şarap üretimi hariç, alkollü içecek üretimine yönelik destek,
<p>MADDE 41 ÖDENECEK TUTARIN HESAPLANMASI</p> <p>2) Her bir referans dönemi zarfında IPARD III programı kapsamındaki alıcılardan geri alınan Birlik katkısı tutarları ve bu Anlaşma'nın 49(6) maddesinde atıfta bulunulduğu şekilde borçlular defterine kaydedilmelerini takip eden iki yıl içinde tahsil edilmemiş olan borçlar, bu Anlaşma'nın 50. maddesi uyarınca söz konusu döneme ait ödeme talebinde Komisyon tarafından ödenecek olan tutardan düşülür.</p>	<p>MADDE 41 ÖDENECEK TUTARIN HESAPLANMASI</p> <p>(2) Her bir referans dönemi zarfında IPARD III programı kapsamındaki alıcılardan geri alınan Birlik katkısı tutarları ve bu Anlaşma'nın 49(6) maddesinde atıfta bulunulduğu şekilde borçlular defterine kaydedilmelerini takip eden iki yıl içinde tahsil edilmemiş olan borçlar, bu Anlaşma'nın 50. maddesi uyarınca ilgili döneme ait ödeme talebi kapsamında ödenmesi gereken tutardan Komisyon tarafından düşülür.</p>
<p>MADDE 49 MUHASEBE BİLGİLERİNİN ŞEKLİ VE İÇERİĞİ</p> <p>(6) [IPA III Faydalanıcısı], IPARD III programıyla ilgili olarak, alınmalarından önceki usulsüzlükler de dâhil olmak üzere, ödenmesi gereken tüm tutarların muhasebeleştirilmesine ve bu türden tüm borçların borçlular defterine kaydına yönelik bir sistem oluşturur. 43(5) maddesine veya borçların tahsiline ilişkin herhangi bir ulusal hükme hâle gelmeksizin; usulsüzlükler de dâhil olmak üzere, bu tutarlarla ilgili olarak Birlik'e borç kaydedilen her tür mali katkı, borçlular defterine kaydedilmesini takip eden ikinci yılın sonunda silinir ve 41(2) maddesinde öngörüldüğü üzere bir sonraki ödeme talebinden düşülür. IPARD Ajansı ve Muhasebe Birimi, geri alınan her tür tutarın geri alma tarihini izleyen beş iş günü içinde IPARD avro hesabına alacak kaydedilmesini sağlar.</p>	<p>MADDE 49 MUHASEBE BİLGİLERİNİN ŞEKLİ VE İÇERİĞİ</p> <p>(6) [IPA III Faydalanıcısı], IPARD III programıyla ilgili olarak, alınmalarından önceki usulsüzlükler de dâhil olmak üzere, ödenmesi gereken tüm tutarların muhasebeleştirilmesine ve bu türden tüm borçların borçlular defterine kaydına yönelik bir sistem oluşturur. 43(5) maddesine veya borçların tahsiline ilişkin herhangi bir ulusal hükme hâle gelmeksizin; usulsüzlükler de dâhil olmak üzere, bu tutarlarla ilgili olarak Birlik'e borç kaydedilen her tür mali katkı, borçlular defterine kaydedilmesini takip eden ikinci yılın sonunda silinir ve bir sonraki ödeme talebinden düşülür. Bu tutarlar, ilgili dönemin yıllık hesaplarında silinmiş olarak raporlanacak ve 41(2) maddede öngörüldüğü şekilde Komisyon tarafından düşülecektir.</p> <p>IPARD Ajansı ve Muhasebe Birimi, geri alınan her tür tutarın geri alma tarihini izleyen beş iş günü içinde IPARD avro hesabına alacak kaydedilmesini sağlar.</p>

<p>MADDE 54 IPARD III İZLEME KOMİTESİ</p> <p>(6) 8(4) maddesine bakılmaksızın, IPARD III izleme komitesi, IPARD Yönetim Otoritesi ve IPARD Ajansı ile istişarenin ardından, Komisyona sunulmak üzere ve birer nüshasını da NIPAC'a ve NAO'ya iletmek suretiyle, IPARD Yönetim Otoritesine, programın amaçlarına ulaşılmasını sağlamak ve sağlanan yardımın verimliliğini artırmak amacıyla IPARD III programına ilişkin değişiklikler önerebilir veya yorumlar yapabilir.</p> <p>(7)...</p> <p>(8)IPARD III izleme komitesi, 57. maddede atıfta bulunulan IPARD III programına dair değerlendirmeleri inceler.</p> <p>(9)IPARD III izleme komitesi 30. maddede atıfta bulunulan görünürlük ve iletişim faaliyetleri planını ve söz konusu planda daha sonra yapılabilecek her tür güncellemeyi inceler ve onaylar.</p> <p>(10)...</p>	<p>MADDE 54 IPARD III İZLEME KOMİTESİ</p> <p>(6) Bu Anlaşmanın 8(4) inci maddesine bakılmaksızın, MÇOA'nın Ek A 6a(5) bendiyle birlikte değerlendirildiğinde, IPARD III izleme komitesi, IPARD Yönetim Otoritesi ve IPARD Ajansı ile istişarenin ardından, Komisyona sunulmak üzere ve birer nüshasını da NIPAC'a ve NAO'ya iletmek suretiyle, IPARD Yönetim Otoritesine, programın amaçlarına ulaşılmasını sağlamak ve sağlanan yardımın verimliliğini artırmak amacıyla IPARD III programına ilişkin değişiklikler önerebilir veya yorumlar yapabilir.</p> <p>(7) ...</p> <p>(8) IPARD III izleme komitesi, 59. maddede atıfta bulunulan IPARD III programına dair değerlendirmeleri inceler.</p> <p>(9) IPARD III izleme komitesi 32. maddede atıfta bulunulan görünürlük ve iletişim faaliyetleri planını ve söz konusu planda daha sonra yapılabilecek her tür güncellemeyi inceler ve onaylar.</p> <p>(10) ...</p>
<p>MADDE 56 IPARD III PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK İLKELER</p> <p>(1) MÇOA'nın 55. maddesinin amaçları doğrultusunda, değerlendirmeler, Birlik fonlarından alınan yardımın kalitesini, etkinliğini ve tutarlılığını ve IPARD III programının stratejisini ve uygulamasını iyileştirmeyi hedefler.</p> <p>(2) ...</p> <p>(3) Değerlendirmeler IPARD III programının uygulanmasını, MÇOA'nın 16(8) maddesinde belirtilen hedeflere ulaşılması bakımından değerlendirir.</p>	<p>MADDE 56 IPARD III PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK İLKELER</p> <p>(1) MÇOA'nın 54. maddesinin amaçları doğrultusunda, değerlendirmeler, Birlik fonlarından alınan yardımın kalitesini, etkinliğini ve tutarlılığını ve IPARD III programının stratejisini ve uygulamasını iyileştirmeyi hedefler.</p> <p>(2) ...</p> <p>(3) Değerlendirmeler IPARD III programının uygulanmasını, MÇOA'nın 16(7) maddesinde belirtilen hedeflere ulaşılması bakımından değerlendirir.</p>

(4) ...	(4) ...
<p>MADDE 57 IPARD III PROGRAMININ ÖN DEĞERLENDİRMESİ</p> <p>(1) Ön değerlendirme, IPARD III programı hazırlığının bir parçasını teşkil eder ve bütçe kaynaklarının tahsisinin uygun hale getirilmesini amaçlar ve programlama kalitesini iyileştirir. Orta ve uzun vadeli ihtiyaçları, ulaşılabilecek hedefleri, beklenen sonuçları, nicel hedefleri, Birlik katma değerini, hedeflerin MÇOA'nın 16(8) maddesi gereğince ne derece dikkate alındığını, alınan dersleri ve uygulama, program izleme, değerlendirme ve mali yönetim usullerinin kalitesini belirler ve değerlendirir.</p>	<p>MADDE 57 IPARD III PROGRAMININ ÖN DEĞERLENDİRMESİ</p> <p>(1) Ön değerlendirme, IPARD III programı hazırlığının bir parçasını teşkil eder ve bütçe kaynaklarının tahsisinin uygun hale getirilmesini amaçlar ve programlama kalitesini iyileştirir. Orta ve uzun vadeli ihtiyaçları, ulaşılabilecek hedefleri, beklenen sonuçları, nicel hedefleri, Birlik katma değerini, hedeflerin MÇOA'nın 16(7) maddesi gereğince ne derece dikkate alındığını, alınan dersleri ve uygulama, program izleme, değerlendirme ve mali yönetim usullerinin kalitesini belirler ve değerlendirir.</p>
<p>MADDE 61 YILLIK VE NİHAİ UYGULAMA RAPORLARI</p> <p>(3) Yıllık uygulama raporları, bir önceki takvim yılını kapsar ve önceki takvim yılıyla ilgili verileri ve IPARD III programının uygulanma süresinin tamamına ait kümülatif mali verileri ve izleme verilerini ve ayrıca birleştirilmiş izleme tablolarını içerir. IPARD III programının uygulanmasına ilişkin nihai raporlar uygulama süresinin tamamını kapsar ve son yıllık raporu içerebilir.</p>	<p>MADDE 61 YILLIK VE NİHAİ UYGULAMA RAPORLARI</p> <p>(3) Yıllık uygulama raporları, bir önceki takvim yılını kapsar ve önceki takvim yılıyla ilgili verileri ve IPARD III programının uygulanma süresinin tamamına ait kümülatif mali verileri ve izleme verilerini ve ayrıca birleştirilmiş izleme tablolarını içerir. Uygulamanın son yılı için yıllık uygulama raporu talep edilmez; söz konusu yıl, nihai uygulama raporunda kapsanmış kabul edilir. IPARD III programının uygulanmasına ilişkin nihai raporlar uygulama süresinin tamamını kapsar ve son yıllık raporu içerebilir.</p>
EK 1.İÇ KONTROL SİSTEMİNİN ANA İŞLEVLERİ	EK 1.İÇ KONTROL SİSTEMİNİN ANA İŞLEVLERİ

MÇOA'nın 10(1)(c) ve 10(2) maddelerinde tanımlanmış olduğu üzere, iç kontrol sisteminin yapıları, otoriteleri ve birimleri, IPARD harcamasıyla ilgili olarak aşağıdaki temel işlevleri yerine getirebilmesini sağlayan bir organizasyon yapısına sahip olur:

...

Yönetim işlevleri

(a) *Tedbirlerin seçimi*: bu işlevin amacı, MÇOA'nın 10(1)(c)(i) maddesi uyarınca, IPARD Yönetim Otoritesinin, bu Anlaşma'nın 8 (2)(c) maddesi uyarınca yapılan her bir çağrı kapsamında tedbirlerin seçilmesi dâhil olmak üzere, tedbirlerin seçilmesinden ve tanıtılmasından sorumlu olmasıdır.

MÇOA'nın 10(1)(c) ve 10(2) maddelerinde tanımlanmış olduğu üzere, iç kontrol sisteminin yapıları, otoriteleri ve birimleri, IPARD harcamasıyla ilgili olarak aşağıdaki temel işlevleri yerine getirebilmesini sağlayan bir organizasyon yapısına sahip olur:

...

Yönetim işlevleri

(a) *Tedbirlerin seçimi*: bu işlevin amacı, MÇOA'nın 10(9)(a)(+) maddesi uyarınca, IPARD Yönetim Otoritesinin, MÇOA'nın Ek A'sının 6a(3)(c) bendinin hükümleriyle birlikte bu Anlaşma'nın 8(2)(e)-inci maddesi uyarınca yapılan her bir çağrı kapsamında tedbirlerin seçilmesi dâhil olmak üzere, tedbirlerin seçilmesinden ve tanıtılmasından sorumlu olmasıdır.

EK 2. İÇ KONTROL ÇERÇEVESİ

...

3. Kontrol faaliyetleri

D. Avanslara ve teminatlara ilişkin usuller (uygulanabilir olduğu hallerde)

...

Tedbir 9 "teknik yardım" için avans ödemeleri operasyonla ilgili kamu yardımının %90'ına kadar tutarlarda uygun harcamalar olarak kabul edilir ve bir banka teminatının veya eşdeğer teminatın tesis edilmesine tabi olmaz.

EK 2. İÇ KONTROL ÇERÇEVESİ

3. Kontrol faaliyetleri

D. Avanslara ve teminatlara ilişkin usuller (uygulanabilir olduğu hallerde)

Komisyon ile mutabakat çerçevesinde, 5 No'lu tedbir 'yerel kalkınma stratejilerinin uygulanması – LEADER yaklaşımı' kapsamında yapılan avans ödemeleri, kamu yardımının %50'sine kadar uygun harcama sayılır ve bir banka teminatı veya eşdeğer bir teminatın tesis edilmesi şartına tabidir; ancak Yerel Eylem Grubunun (YEG) her bir yıllık işletme giderinin %50'sine tekabül eden avans ödemeleri bu şarttan istisnadır. Bu avans ödemeleri için banka teminatı veya eşdeğer teminat aranmaz.

Tedbir 9 "teknik yardım" için avans ödemeleri operasyonla ilgili kamu yardımının %90'ına kadar tutarlarda uygun harcamalar olarak kabul edilir ve bir banka teminatının veya eşdeğer teminatın tesis edilmesine tabi olmaz.

EK 4. PROGRAMLAMAYA İLİŞKİN KURALLAR

Yardım yoğunlukları, Birlik katkısının oranları ve 2021-2027 IPA Kırsal Kalkınma programlarına uygunluk

5. Uygunluk

Farklı tedbirler için aşağıdakiler uygulanır:

Tedbir 13 – İnovasyon ve bilgi aktarımı için işbirliğinin desteklenmesi***Alicılar***

Örneğin çiftçiler, danışmanlar, araştırmacılar, HDK'lar, orman sahipleri ve tarım işletmeleri gibi farklı gruplardan en az üç aktörden oluşan ve tarım, ormancılık, su ürünleri yetiştiriciliği veya gıda işleme alanlarında faaliyet gösteren IO Operasyonel Grupları.

EK 4. PROGRAMLAMAYA İLİŞKİN KURALLAR

Yardım yoğunlukları, Birlik katkısının oranları ve 2021-2027 IPA Kırsal Kalkınma programlarına uygunluk

5. Uygunluk

Farklı tedbirler için aşağıdakiler uygulanır:

Tedbir 13 – İnovasyon ve bilgi aktarımı için işbirliğinin desteklenmesi***Alicılar***

Örneğin çiftçiler, danışmanlar, araştırmacılar, HDK'lar, orman sahipleri ve tarım işletmeleri gibi farklı gruplardan en az üç aktörden oluşan ve tarım, ormancılık, su ürünleri yetiştiriciliği veya gıda işleme alanlarında faaliyet gösteren İnovasyon Ortaklığı (IO) Operasyonel Grupları.

IPARD II Sektörel Anlaşmanın Değiştirilmesi

IPARD II Sektörel Anlaşma	DEĞİŞTİRİLMİŞ IPARD II Sektörel Anlaşma
<p>MADDE 14 ARDIL DOĞRULAMALAR</p> <p>(3) Ardıl doğrulamalar alıcıya yapılan nihai ödeme tarihinden itibaren beş yıl içinde gerçekleştirilir. Tüm yatırımlar bu beş yıllık dönemde en az bir kez kontrol edilir.</p>	<p>MADDE 14 ARDIL DOĞRULAMALAR</p> <p>(3) Yalnızca taahhütlerin yerine getirildiği 5 yıllık dönem boyunca doğrulanan tarım-çevre-iklim tedbiri kapsamındaki taahhütler hariç olmak üzere, ardıl doğrulamalar alıcıya yapılan nihai ödeme tarihinden itibaren beş yıl içinde gerçekleştirilir. Tüm yatırımlar bu beş yıllık dönemde en az bir kez kontrol edilir.</p> <p>(6) Taahhütlere uyulup uyulmadığına ilişkin olarak yetkili kontrol otoritesinin tatmin olacağı şekilde kesin sonuçlara varılmasını sağlamak amacıyla, ardıl kontroller fiziksel ziyaretlerle veya coğrafi konum etiketli fotoğraflar dahil ilgili belgesel kanıtlar gibi alternatif yöntemlerle gerçekleştirilebilir.</p>

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL FOR AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT

The Director-General

Brussels
AGRI.G.4/FK/D(2025)7330487

Subject: IPARD III and IPARD II – Türkiye. Modifications to the sectoral agreements

Dear Deputy Minister,

The Commission is, via this letter, proposing a modification to the sectoral agreement under IPARD III as well a modification to the sectoral agreement under IPARD II, which are assessed by my services as of non-substantial nature.

The modifications of the IPARD III and IPARD II sectoral agreements, proposed by the Commission, are based on the experience gained during the current IPARD programmes implementation and are proposed after extensive consultations within the Commission services and with the stakeholders in the beneficiary countries.

The proposed modifications concern adjustments which open the opportunity for a more effective, efficient and streamlined implementation of IPARD for both the Commission services and the IPARD countries' national authorities while ensuring the continuation of a robust system of sound financial management.

These adjustments are presented in detail in the Annexes 1 and 2 for the respective IPARD III and IPARD II sectoral agreements enclosed to this letter.

In order to have the proposed modifications implemented I would be obliged if you would confirm to me in writing whether you agree and approve these adjustments to the sectoral agreements III and II respectively.

HE Mr Mehmet Kemal BOZAY
Ambassador
Director for EU Affairs
Deputy Minister of Foreign Affairs
National IPA Coordinator
Ministry of Foreign Affairs
Directorate for EU Affairs
Eskişehir Yolu 9. Km TOBB İkiz Kuleler
TR - 06800 Bilkent, Çankaya / ANKARA

I sincerely hope that these adjustments, and your resulting implementation activities taken together with all the earlier actions, will lead to a further successful implementation of the IPARD assistance. My services remain available for any clarification you may need, and we are looking forward to continuing our constructive and fruitful cooperation.

Yours sincerely,

Elisabeth WERNER

Enclosure: Annex 1 – SA III modification and Annex 2 SA II modification

c.c.: Mr Osman ÇELİK, National Authorising Officer
Mr Osman YILDIZ, Head of the IPARD Managing Authority
Mr Ahmet Abdullah ANTALYALI, Head of the IPARD Agency
Mr Okan SÜLER, Acting Head of the Audit Authority
HE Mr Faruk KAYMAKCI, Ambassador, Permanent Delegation of Türkiye to the EU
Mr Thomas OSSOWSKI, Head of EU Delegation to Türkiye

Modification of the sectoral agreement for IPARD III

Sectoral agreement IPARD III	AMENDED sectoral agreement IPARD III
<p>ARTICLE 14 <i>EX-POST</i> VERIFICATIONS ON INVESTMENT OPERATIONS</p> <p>(3) The <i>ex-post</i> verifications shall be carried out within five years of the date of final payment to the recipient. All investments shall be checked at least once during the five-year period.</p>	<p>ARTICLE 14 <i>EX-POST</i> VERIFICATIONS ON INVESTMENT OPERATIONS</p> <p>(3) The <i>ex-post</i> verifications shall be carried out within five years of the date of final payment to the recipient, with the exception of commitments under the agri-environment-climate measure which are verified only during the 5-year period when the commitments are carried out. All investments shall be checked at least once during the five-year period.</p>
<p>ARTICLE 35 ELIGIBILITY OF EXPENDITURE</p> <p>(3) The following expenditure shall not be eligible under the IPARD III programme:</p> <p>...</p> <p>(i) the purchase of agricultural production rights, annual plants and their planting;</p>	<p>ARTICLE 35 ELIGIBILITY OF EXPENDITURE</p> <p>(3) The following expenditure shall not be eligible under the IPARD III programme:</p> <p>...</p> <p>(i) the purchase of agricultural production rights, animals, except for animals for rearing endangered breeds supported under the agri-environment-climate commitments, annual plants and their planting;</p> <p>(...)</p> <p>(l) the purchase of combine harvesters and vehicles, except for specialised vehicles directly relevant for the objectives of a supported investment as provided in the IPARD III programme;</p> <p>(m) investment in the tobacco sector;</p> <p>(n) investment in the hemp sector when products are not complying with the import conditions laid down in Article 189 of Regulation (EU) No 1308/2013;</p>

	(o) support to production of alcoholic beverages, except for production of wine up to 15% of the alcoholic strength.
<p>ARTICLE 41 CALCULATION OF THE AMOUNT TO BE PAID</p> <p>(2) The amounts of the Union contribution recovered from recipients under the IPARD III programme during each reference period and the debts that have not been collected within two years of their registration in the debtors' ledger as referred to in Article 49(6) of this Agreement shall be deducted from the amount to be paid by the Commission in the payment request for that period in accordance with Article 50 of this Agreement.</p>	<p>ARTICLE 41 CALCULATION OF THE AMOUNT TO BE PAID</p> <p>(2) The amounts of the Union contribution recovered from recipients under the IPARD III programme during each reference period and the debts that have not been collected within two years of their registration in the debtors' ledger as referred to in Article 49(6) of this Agreement shall be deducted by the Commission from the amount to be paid in respect of the payment request for that period in accordance with Article 50 of this Agreement.</p>
<p>ARTICLE 49 FORM AND CONTENT OF THE ACCOUNTING INFORMATION</p> <p>(6) [IPA III beneficiary] shall set up, in respect of the IPARD III programme, a system for the recognition of all amounts due and for the recording in a debtors' ledger of all such debts, including irregularities prior to their receipt. Without prejudice to Article 43(5) or any national provisions concerning recovery of debts, any financial contribution charged to the Union with respect to these sums, including irregularities, shall be written off at the end of the second year following its registration in the debtors' ledger and deducted from the next request for payment as provided for in Article 41(2). The IPARD Agency and the Accounting Body shall ensure that any amounts recovered are credited to the IPARD euro account within five working days of the date of recovery.</p>	<p>ARTICLE 49 FORM AND CONTENT OF THE ACCOUNTING INFORMATION</p> <p>(6) [IPA III beneficiary] shall set up, in respect of the IPARD III programme, a system for the recognition of all amounts due and for the recording in a debtors' ledger of all such debts, including irregularities prior to their receipt. Without prejudice to Article 43(5) or any national provisions concerning recovery of debts, any financial contribution charged to the Union with respect to these sums, including irregularities, shall be written off at the end of the second year following its registration in the debtors' ledger and deducted from the next request for payment. These sums shall be reported as written off in the annual accounts of the period concerned and will be deducted by the Commission as provided for in Article 41(2). The IPARD Agency and the Accounting Body shall ensure that any amounts recovered are credited to the IPARD euro account within five working days of the date of recovery.</p>

ARTICLE 54 IPARD III MONITORING COMMITTEE

- (6) Notwithstanding Article 8(4), the IPARD III monitoring committee may, following consultation with the IPARD Managing Authority and the IPARD Agency, propose to the IPARD Managing Authority for submission to the Commission, with a copy to the NIPAC and the NAO, amendments or reviews of the IPARD III programme to ensure the achievements of the programme's objectives and enhance the efficiency of the assistance provided.
- (7) ...
- (8) The IPARD III monitoring committee shall examine the evaluations of the IPARD III programme referred to in Article 57.
- (9) The IPARD III monitoring committee shall consider and approve the plan of visibility and communication activities referred to in Article 30 as well as any subsequent updates of the plan.
- (10) ...

ARTICLE 54 IPARD III MONITORING COMMITTEE

- (6) Notwithstanding Article 8 of this Agreement(4), in combination with Clause 6a(5) of Annex A to the FFPA, the IPARD III monitoring committee may, following consultation with the IPARD Managing Authority and the IPARD Agency, propose to the IPARD Managing Authority for submission to the Commission, with a copy to the NIPAC and the NAO, amendments or reviews of the IPARD III programme to ensure the achievements of the programme's objectives and enhance the efficiency of the assistance provided.
- (7) ...
- (8) The IPARD III monitoring committee shall examine the evaluations of the IPARD III programme referred to in Article 59.
- (9) The IPARD III monitoring committee shall consider and approve the plan of visibility and communication activities referred to in Article 32 as well as any subsequent updates of the plan.
- (10) ...

ARTICLE 56 PRINCIPLES FOR THE EVALUATION OF THE IPARD III PROGRAMME

- (1) For the purposes of Article 55 of the FFPA, evaluations shall aim to improve the quality, effectiveness and consistency of the assistance from Union funds and the strategy and implementation of the IPARD III programme.
- (2) ...
- (3) The evaluations shall assess the implementation of the IPARD III programme towards the achievement of objectives set out in Article

ARTICLE 56 PRINCIPLES FOR THE EVALUATION OF THE IPARD III PROGRAMME

- (1) For the purposes of Article 54 of the FFPA, evaluations shall aim to improve the quality, effectiveness and consistency of the assistance from Union funds and the strategy and implementation of the IPARD III programme.
- (2) ...
- (3) The evaluations shall assess the implementation of the IPARD III programme towards the achievement of objectives set out in Article

Sectoral agreement IPARD III

AMENDED sectoral agreement IPARD III

<p>16(8) of the FFPA. (4) ...</p>	<p>16(7) of the FFPA. (4) ...</p>
<p>ARTICLE 57 <i>EX-ANTE</i> EVALUATION OF THE IPARD III PROGRAMME</p> <p>(1) <i>Ex-ante</i> evaluation shall form part of drawing up of the IPARD III programme and aim to optimise the allocation of budgetary resources and improve programming quality. It shall identify and appraise medium and long-term needs, the goals to be achieved, the results expected, the quantified targets, the Union value-added, the extent to which the objectives, have been taken into account in accordance with Article 16(8) of the FFPA, the lessons learned and the quality of the procedures for implementation, programme monitoring, evaluation and financial management.</p>	<p>ARTICLE 57 <i>EX-ANTE</i> EVALUATION OF THE IPARD III PROGRAMME</p> <p>(1) <i>Ex-ante</i> evaluation shall form part of drawing up of the IPARD III programme and aim to optimise the allocation of budgetary resources and improve programming quality. It shall identify and appraise medium and long-term needs, the goals to be achieved, the results expected, the quantified targets, the Union value-added, the extent to which the objectives, have been taken into account in accordance with Article 16(7) of the FFPA, the lessons learned and the quality of the procedures for implementation, programme monitoring, evaluation and financial management.</p>
<p>ARTICLE 61 ANNUAL AND FINAL IMPLEMENTATION REPORTS</p> <p>(3) The annual implementation reports shall cover the previous calendar year and shall include data related to the calendar year before and the cumulative financial and monitoring data for the whole period of implementation of the IPARD III programme as well as aggregated monitoring tables. The final reports on implementation of the IPARD III programme shall cover the whole period of implementation and may include the last annual report.</p>	<p>ARTICLE 61 ANNUAL AND FINAL IMPLEMENTATION REPORTS</p> <p>The annual implementation reports shall cover the previous calendar year and shall include data related to the calendar year before and the cumulative financial and monitoring data for the whole period of implementation of the IPARD III programme as well as aggregated monitoring tables. For the final year of implementation no annual implementation report is requested, it is considered to be covered in the final implementation report. The final reports on implementation of the IPARD III programme shall cover the whole period of implementation and may include the last annual report.</p>
<p>ANNEX 1. MAIN FUNCTIONS OF THE INTERNAL CONTROL SYSTEM</p>	<p>ANNEX 1. MAIN FUNCTIONS OF THE INTERNAL CONTROL SYSTEM</p>

The structures, authorities and bodies of the internal control system as defined in Articles 10(1)(c) and 10(2) of the FFPA shall have an organisational structure allowing them to execute the following main functions in respect of IPARD expenditure:

...

Managing functions

(a) *Selection of the measures*: the objective of this function is that according to Article 10(1)(c)(i) of the FFPA the IPARD Managing Authority is responsible for the selection of measures and their publicity, including the selection of measures under each call in accordance with Article 8(2)(c) of this Agreement.

The structures, authorities and bodies of the internal control system as defined in Articles 10(1)(c) and 10(2) of the FFPA shall have an organisational structure allowing them to execute the following main functions in respect of IPARD expenditure:

...

Managing functions

(a) *Selection of the measures*: the objective of this function is that according to Article 10(9)(a)(~~i~~) of the FFPA the IPARD Managing Authority is responsible for the selection of measures and their publicity, including the selection of measures under each call in accordance with Article 8(2)(~~c~~) of this Agreement, in combination with Clause 6a(3)(c) of Annex A to the FFPA.

ANNEX 2. INTERNAL CONTROL FRAMEWORK

...

3. Control activities

D. Procedures for advances and guarantees (if applicable)

...

Payments of advances, for the measure 9 'technical assistance' qualify as eligible expenditure up to 90% of the public aid related to the operation and shall not be subject to the establishment of a bank guarantee or an equivalent guarantee.

ANNEX 2. INTERNAL CONTROL FRAMEWORK

...

3. Control activities

D. Procedures for advances and guarantees (if applicable)

...

In agreement with the Commission payments of advances, for the measure 5 'implementation of local development strategies - LEADER approach' qualify as eligible expenditure up to 50% of the public aid and shall be subject to the establishment of a bank guarantee or an equivalent guarantee, except for advance payments of 50% of each annual running costs of the local action group (LAG). They shall not be subject to the establishment of a bank guarantee or an equivalent guarantee.

Payments of advances, for the measure 9 'technical assistance' qualify as eligible expenditure up to 90% of the public aid related to the operation and shall not be subject to the establishment of a bank guarantee or an

<p>ANNEX 4. RULES FOR PROGRAMMING</p> <p>Aid intensities, rates of Union contribution and eligibility for IPA Rural Development programmes 2021-2027</p> <p>5. Eligibility</p> <p>For the different measures the following will be applicable:</p> <p>...</p> <p><u>Measure 13 – Promotion of cooperation for innovation and knowledge transfer</u></p> <p><i>Recipients</i></p> <p>The IP Operational Groups comprising at least three actors from different groups, for example, farmers, advisors, researchers, NGOs, forest owners and agri-businesses and operating in agriculture, forestry, aquaculture or food processing.</p> <p>...</p>	<p>equivalent guarantee.</p> <p>ANNEX 4. RULES FOR PROGRAMMING</p> <p>Aid intensities, rates of Union contribution and eligibility for IPA Rural Development programmes 2021-2027</p> <p>5. Eligibility</p> <p>For the different measures the following will be applicable:</p> <p>...</p> <p><u>Measure 13 – Promotion of cooperation for innovation and knowledge transfer</u></p> <p><i>Recipients</i></p> <p>The Innovation Partnership (IP) Operational Groups comprising at least three actors from different groups, for example, farmers, advisors, researchers, NGOs, forest owners and agri-businesses and operating in agriculture, forestry, aquaculture or food processing.</p> <p>...</p>

Modification of the sectoral agreement for IPARD II

Sectoral agreement IPARD II	AMENDED sectoral agreement IPARD II
<p>ARTICLE 14 EX-POST VERIFICATIONS</p> <p>(3) The ex-post verifications shall be carried out within five years of the date of final payment to the recipient. All investments shall be checked at least once during the five-year period.</p> <p>...</p>	<p>ARTICLE 14 EX-POST VERIFICATIONS</p> <p>(3) The ex-post verifications shall be carried out within five years of the date of final payment to the recipient, with the exception of commitments under the agri-environment-climate measure which are verified only during the 5-year period when the commitments are carried out. All investments shall be checked at least once during the five-year period.</p> <p>...</p> <p>(6) Ex-post verifications may be done using physical visits or alternative means, such as any relevant documentary evidence, including geotagged photos, which would permit definitive conclusions to be drawn to the satisfaction of the competent control authority concerning the respect of the commitments.</p>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŐKANLIĐI

Sayı : 80531576-746.01.01-19598

Ankara, 19 Eylül 2025

Konu : IPARD II ve IPARD III – Türkiye.

Sektörel AnlaŐmalara

Değişiklikler

İlgi : 06.08.2025 tarihli ve Ares(2025)6419136 sayılı Mektubunuz.

Sayın Elisabeth Werner, *Saygıdeğer Genel Müdür,*

Daha etkili, etkin ve geliştirilmiş bir IPARD II ve IPARD III uygulamasının tesis edilmesi amacıyla “*Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı Altında Tarım ve Kırsal Kalkınma Politika Alanı (IPARD) Kapsamında Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Olan Birlik Mali Yardımının Yönetimi ve Uygulanmasına İlişkin Hükümleri Tesis Eden Sektörel Anlaşma*”nın ve “*Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPARD III) Kırsal Kalkınma Programı Kapsamında Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Olan Birlik Mali Yardımının Yönetimi ve Uygulanmasına İlişkin Hükümleri Tesis Eden Sektörel Anlaşma*”nın deĐiŐtirilmesine yönelik nazik ve kibar iŐbirliĐiniz için Őükranlarımı sunarım. Mektubunuzu alır almaz ilgili kurumlarla iŐtiŐare ettim.

Mektubunuz eki IPARD II Sektörel Anlaşma ve IPARD III Sektörel Anlaşma için teklif ettiğiniz deĐiŐikliklerde mutabık olduğumu yazılı olarak teyit etmekten memnuniyet duyarım. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti bu tür deĐiŐiklikleri esasa ilişkin addettiğinden, IPARD II Sektörel Anlaşmanın Nihai Hükümlerinin IX. Kısmı uyarınca, IPA II Çerçeve AnlaŐmasının 89. maddesi ve IPARD III Sektörel Anlaşmanın 62. maddesi uyarınca Mali Çerçeve Ortaklık AnlaŐmasının (FFPA) 89. maddesi gerekli deĐiŐikliklerle bahse konu teklife uygulanacaktır.

Elisabeth Werner
Genel Müdür
Avrupa Komisyonu
Tarım ve Kırsal Kalkınma Genel Müdürlüğü

Dolayısıyla, anlayışımıza göre, mektubunuz, eki ve bu mektup taraflardan sonuncusunun mevcut iç mevzuatı ya da prosedürleri uyarınca onayına ilişkin diğer tarafı yazılı olarak bilgilendirdiği tarihte yürürlüğe girecek olan IPARD II Sektörel Anlaşma ve IPARD III Sektörel Anlaşmaya bir Değişiklik Protokolü teşkil edecektir.

Saygılarımla,

M. Kemal BOZAY
Büyükelçi
Dışişleri Bakan Yardımcısı
ve AB Başkanı
Ulusal IPA Koordinatörü

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

Ref : 80531576-746.01.01- 19598

Ankara, 19 September 2025

Subject: IPARD II and IPARD III –
Türkiye. Modifications to the
Sectoral Agreements

Reference: Your letter dated 06.08.2025 numbered Ares(2025)6419136

Dear Ms. Elisabeth Werner, *Distinguished Director General,*

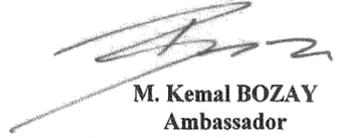
I would like to express my gratitude for your kind and close cooperation with regard to the modification of the “*Sectoral Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the European Commission Setting Out the Provisions for the Management and Implementation of Union Financial Assistance to the Republic of Turkey under the Instrument for Pre-Accession Assistance in the Policy Area 'Agriculture and Rural Development' (IPARD II Sectoral Agreement)*” and “*Sectoral Agreement between the Government of the Republic of Türkiye and the European Commission Setting Out Provisions for the Management and Implementation of Union Financial Assistance to Türkiye under the Rural Development Programme of the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPARD III)*” in order to maintain a more effective, efficient and streamlined implementation of IPARD II and IPARD III. As soon as I received your letter, I consulted the related institutions.

I am pleased to confirm to you in writing that I agree with the modifications you have proposed to the IPARD II Sectoral Agreement and IPARD III Sectoral Agreement attached to your letter. As Government of the Republic of Türkiye considers such modifications as substantial, in accordance with Section IX Final Provisions of IPARD II Sectoral Agreement, Article 89 of the IPA II Framework Agreement; and in accordance with Article 62 of IPARD III Sectoral Agreement, Article 89 of the Financial Framework Partnership Agreement (FFPA) shall apply mutatis mutandis to the aforementioned proposal.

Ms. Elisabeth Werner
Director General
European Commission
DG for Agriculture and Rural Development

Therefore, it is our understanding that, your letter and this letter shall constitute an Amendment Protocol to the IPARD II Sectoral Agreement and IPARD III Sectoral Agreement, which shall enter into force on the date on which the last of the Parties informs the other one in writing of its approval in accordance with the existing internal legislation or the procedure of the Party.

Yours sincerely,

M. Kemal BOZAY
Ambassador
Director for EU Affairs and
Deputy Minister of Foreign
Affairs
National IPA Coordinator